Eurooppa-neuvosto

Bryssel, 15. joulukuuta 2016
(OR. en)

EUCO 34/16

CO EUR 10
CONCL 5

SAATE

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Eurooppa-neuvoston kokous (15. joulukuuta 2016) – Päätelmät

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena Eurooppa-neuvoston edellä mainitussa kokouksessa hyväksymät päätelmät.

I MUUTTOLIIKE

Ulkoinen ulottuvuus

1. Eurooppa-neuvosto palauttaa mieleen lokakuussa antamansa päätelmät itäisen Välimeren reitistä. Se muistuttaa olevansa sitoutunut EU:n ja Turkin julkilausumaan ja korostaa, että julkilausuman kaikki kohdat on tärkeää panna täytäntöön täysimääräisesti ja syrjimättömästi. Se toistaa myös lupauksensa jatkaa tukea Länsi-Balkanin reitin varrella oleville maille. Se hyväksyy Kreikan ja komission kesken laaditun yhteisen toimintasuunnitelman EU:n ja Turkin julkilausuman täytäntöönpanosta ja suhtautuu myönteisesti siihen, että Kreikka on jo toteuttanut alustavat toimet sen täytäntöönpanemiseksi. Eurooppa-neuvosto kehottaa kaikkia jäsenvaltioita varmistamaan yhteisen toimintasuunnitelman pikaisen täytäntöönpanon.

2. Yhteistyön uusi kumppanuuskehys on tärkeä väline laittomaan muuttoliikkeeseen ja sen perussyihin puuttumiseksi erityisesti keskisen Välimeren reitillä. Eurooppa-neuvosto panee tyytyväisenä merkille edistymisen viiden afrikkalaisen lähtö- tai kauttakulkumaan kanssa tehtyjen sopimusten täytäntöönpanossa sekä kasvavan omistajuuden kumppanimaissa. Näiden kokemusten pohjalta voidaan harkita uusia sopimuksia tai muita yhteistyömuotoja käytettävissä olevat resurssit huomioon ottaen. Eurooppa-neuvoston viime kesäkuussa vahvistamat kumppanuuskehyksen tavoitteet olisi valtavirtaistettava kaikkiin EU:n ja sen jäsenvaltioiden ulkoisiin välineisiin ja politiikkoihin. Eurooppa-neuvosto kehottaa jäsenvaltioita jatkamaan ja tehostamaan kumppanuuskehyksen mukaisia toimiaan ja aikoo seurata tiiviisti edistymistä muuttovirtojen tyrehdyttämisessä ja palauttamisasteen parantamisessa.

3. Jotta Vallettan toimintasuunnitelma ja kumppanuuskehys voitaisiin toteuttaa tehokkaammin, niitä koskeva lainsäädäntö olisi hyväksyttävä nopeasti sen jälkeen, kun neuvostossa on päästy yhteisymmärrykseen Euroopan kestävän kehityksen rahastosta ja Euroopan investointipankin (EIP) ulkoisesta lainanantovaltuudesta. Eurooppa-neuvosto ilmaisee tältä osin tyytyväisyytensä siihen, että EIP on alkanut toteuttaa selviytymiskyvyn kehittämisaloitettaan Länsi-Balkanilla ja eteläisessä naapurustossa.

4. Eurooppa-neuvosto korostaa, että Libyan rannikkovartiostolle on annettava lisää tukea muun muassa EUNAVFOR MED Sophia -operaation puitteissa, jotta sillä olisi paremmat valmiudet estää ihmishenkien menetykset merellä ja hajottaa salakuljettajien liiketoimintamalli. Samanaikaisesti on toteutettava aloitteita, jotta Libyaan juuttuneille muuttajille voitaisiin tarjota mahdollisuuksia avustettuun vapaaehtoiseen paluuseen ja estää heitä lähtemästä vaarallisille matkoille.

5. Eurooppa-neuvosto muistuttaa, että Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston (EASO) ja eurooppalaisen raja- ja merivartioston käyttöön on tärkeää antaa riittävät resurssit. Se panee tyytyväisenä merkille, että EASO aikoo alkaa rekrytoida erityistä henkilöstöä vakaan ja kestävän toimintakyvyn varmistamiseksi. Lisäksi se painottaa jälleen, että muiden reittien, kuten läntisen Välimeren reitin osalta on pysyttävä valppaana, jotta tilanteen kehittymiseen pystytään reagoimaan nopeasti.

Sisäinen ulottuvuus

6. Vastuullisuuden ja solidaarisuuden periaatteiden tehokas soveltaminen on edelleen yhteinen tavoite. Viime kuukausien tarmokas työ Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän tarkistamiseksi on johtanut kantojen osittaiseen lähentymiseen, mutta muilla aloilla vaaditaan vielä lisätoimia. Neuvostoa pyydetään jatkamaan tämän työn pohjalta prosessia, jotta EU:n turvapaikkapolitiikkaa koskeva konsensus saavutettaisiin seuraavan puheenjohtajakauden aikana.

7. Jäsenvaltioiden olisi tehostettava pyrkimyksiään nopeuttaa sisäisiä siirtoja, erityisesti ilman huoltajaa olevien alaikäisten osalta, sekä olemassa olevia uudelleensijoitusjärjestelmiä.[1]

[1] Tämä ei rajoita Unkarin ja Slovakian kantaa sellaisena kuin se esitetään neuvoston päätöksen (EU) 2015/1601 osalta käynnistetyssä tuomioistuinmenettelyssä, eikä Puolan kantaa, jossa se on esittänyt tukensa kantajille.

II TURVALLISUUS

Sisäinen turvallisuus

8. Eurooppa-neuvosto vahvistaa sitoumuksensa Euroopan unionin sisäisen turvallisuuden strategian 2015–2020 täytäntöönpanoon. Lainsäätäjien poliittinen yhteisymmärrys terrorismintorjuntadirektiivistä on tärkeä askel, jonka jälkeen olisi hyväksyttävä nopeasti ehdotukset ampuma-aseista ja rahanpesun torjunnasta ja pantava täytäntöön matkustajarekisteritietoja (PNR) koskeva uusi lainsäädäntö. Eurooppa-neuvosto kehottaa tekemään tuloksellista yhteistyötä EU:hun ja sen ulkopuolelle sijoittautuneiden sähköisten palvelujen tarjoajien kanssa.

9. Eurooppa-neuvosto on tyytyväinen yhteisymmärrykseen tarkistetusta Schengenin rajasäännöstöstä, jolla otetaan käyttöön kaikkien EU:n ulkorajat ylittävien matkustajien järjestelmälliset tarkastukset, ja kehottaa jäsenvaltioita panemaan säännöstön nopeasti täytäntöön ottaen huomioon muutamien jäsenvaltioiden erityistilanteet. Lainsäätäjien olisi sovittava kesäkuuhun 2017 mennessä rajanylitystietojärjestelmästä ja vuoden 2017 loppuun mennessä EU:n matkustustieto- ja -lupajärjestelmästä, jotta varmistetaan viisumivaatimuksesta vapautettujen matkustajien tarkastaminen järjestelmällisesti. Eurooppa-neuvosto kehottaa myös tietojärjestelmien ja tietokantojen yhteentoimivuuden jatkuvaan parantamiseen.

Ulkoinen turvallisuus ja puolustus

10. Eurooppalaisten on otettava suurempi vastuu turvallisuudestaan. Eurooppa-neuvosto vahvistaa aiemmat turvallisuuteen ja puolustukseen liittyvät sitoumuksensa ja korostaa, että Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen vahvistaminen haasteellisessa geopoliittisessa ympäristössä ja kansalaisten parempi suojelu edellyttävät mittavampia toimia, muun muassa riittäviä lisäresursseja, ottaen samalla huomioon kansalliset olosuhteet ja oikeudelliset sitoumukset. Niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat myös Naton jäseniä, tämä on Naton puolustusmenoja koskevan ohjeistuksen mukaista. Eurooppa-neuvosto kehottaa myös lisäämään yhteistyötä vaadittujen voimavarojen kehittämiseksi ja antamaan tällaiset voimavarat tarvittaessa käyttöön. Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden on voitava osallistua ratkaisevalla tavalla yhteisiin ponnistuksiin sekä toimia itsenäisesti aina tarvittaessa ja kumppaneiden kanssa mahdollisuuksien mukaan. Eurooppa-neuvosto odottaa kiinnostuneena Athene-järjestelmän kattavaa tarkistamista vuoden 2017 loppuun mennessä.

11. Eurooppa-neuvosto vahvistaa EU:n globaalistrategian täytäntöönpanosta turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alalla 14. marraskuuta ja 17. lokakuuta 2016 annetut neuvoston päätelmät, joissa määritellään EU:n tavoitetaso. Se kehottaa korkeaa edustajaa ja jäsenvaltioita toteuttamaan kattavia jatkotoimia. Neuvoston päätelmien mukaisesti korkea edustaja esittää tulevina kuukausina ehdotuksia, jotka koskevat erityisesti siviilivoimavarojen kehittämissuunnitelmaa, puolustuksen koordinoidun vuotuisen jäsenvaltiolähtöisen tarkastelun muuttujia, sotilaallisten voimavarojen kehittämistä, jossa otetaan huomioon tutkimus ja teknologia sekä teolliset näkökohdat, pysyvän operatiivisen suunnittelu- ja johtokyvyn perustamista strategisella tasolla, EU:n nopean toiminnan välineiden merkityksellisyyden, käytettävyyden ja käyttöönotettavuuden parantamista, mahdollisia hankkeita sisältävän ja yksiköihin perustuvan toimintamallin mukaisen osallistavan pysyvän rakenteellisen yhteistyön tekijöitä ja vaihtoehtoja sekä kaikkien turvallisuus- ja kehitysvalmiuksien lisäämisen (CBSD) edellyttämien vaatimusten kattamista. Tältä osin Eurooppa-neuvosto kehottaa lainsäätäjiä työskentelemään ripeästi CBSD:tä koskevan komission ehdotuksen parissa, jotta siitä päästäisiin sopimukseen vuoden 2017 ensimmäisellä puoliskolla.

12. Eurooppa-neuvosto on tyytyväinen Euroopan puolustusalan toimintasuunnitelmaa koskeviin komission ehdotuksiin ja komission osallistumiseen Euroopan turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämiseen, korostaa jäsenvaltioiden täysimääräisen osallistumisen tärkeyttä ja kehottaa asianomaisia toimijoita jatkamaan työtään. Neuvostoa pyydetään tarkastelemaan nopeasti asiaan liittyviä komission ehdotuksia. EIP:tä kehotetaan tarkastelemaan toimia puolustusalan tutkimus- ja kehitystoimintaan tehtävien investointien tukemiseksi. Komissiota pyydetään myös esittämään vuoden 2017 ensimmäisellä puoliskolla ehdotuksia EU:n puolustusrahaston perustamiseksi liittäen siihen rahoituslähde jäsenvaltioiden yhteisesti sopimien voimavarojen yhteistä kehittämistä varten.

13. Eurooppa-neuvosto kehottaa toteuttamaan pikaisesti 6. joulukuuta 2016 annettujen neuvoston päätelmien jatkotoimet ja panemaan täytäntöön EU:n ja Naton johtajien Varsovassa allekirjoittaman yhteisen julistuksen jälkeen tehdyt yhteiset ehdotukset välttäen päällekkäisyydet ja varmistaen EU:n ja Naton toimien täydentävyyden hybridiuhkien, merialan, kyberturvallisuuden, strategisen viestinnän, puolustusvoimavarojen, puolustusteollisuuden ja -tutkimuksen, harjoitusten sekä puolustus- ja turvallisuusalan valmiuksien kehittämisen osalta.

14. Eurooppa-neuvosto kehottaa edistämään nopeasti ulkoista turvallisuutta ja puolustusta koskevaa työtä ja pyytää neuvostoa raportoimaan asiasta maaliskuussa, jotta Eurooppa-neuvosto voi arvioida edistymistä. Se antaa strategista lisäohjausta kesäkuussa.

15. Eurooppa-neuvosto aikoo säilyttää turvallisuus- ja puolustuskysymykset asialistallaan ja arvioida edistymistä säännöllisesti sekä määrittää tältä pohjalta asianmukaiset strategiset ja poliittiset prioriteetit.

III TALOUDELLINEN JA SOSIAALINEN KEHITYS, NUORISO

16. Eurooppa-neuvosto panee tyytyväisenä merkille neuvostossa saavutetun yhteisymmärryksen Euroopan strategisten investointien rahaston (ESIR) jatkamisesta. Lainsäätäjien on määrä hyväksyä se vuoden 2017 alkupuoliskolla. Lisäksi se panee merkille, että neuvosto on nyt valmis aloittamaan neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa kaupan suojatoimien nykyaikaistamisesta.

17. Eurooppa-neuvosto toistaa pitävänsä tärkeinä eri sisämarkkinastrategioita ja energiaunionia, jotka olisi saatava valmiiksi ja pantava täytäntöön vuoteen 2018 mennessä. Siihen mennessä on ratkaistava tietyt keskeiset kysymykset.[2] Se panee merkille tähänastisen edistymisen ja kehottaa kaikkia toimielimiä jatkamaan toimia yhtä painokkaasti ja lisäämään entisestään tavoitetasoa varsinkin palvelujen ja digitaalisten sisämarkkinoiden elintärkeillä aloilla ennen maaliskuussa 2017 kokoontuvaa Eurooppa-neuvostoa. Se kehottaa poistamaan sisämarkkinoiden jäljellä olevat esteet, jotka haittaavat muun muassa vapaita datavirtoja.

18. Eurooppa-neuvosto kehottaa jatkamaan nuorisotakuuta ja on tyytyväinen lisätukeen nuorisotyöllisyysaloitteelle. Se kehottaa myös edistämään nuorisolle tarkoitettuja komission viimeaikaisia aloitteita, joiden aiheina ovat muun muassa liikkuvuus, koulutus, osaamisen kehittäminen sekä Euroopan solidaarisuusjoukot.

19. Eurooppa-neuvosto kehottaa neuvostoa ja komissiota arvioimaan teollisuuspolitiikan EU:n strategisiin aloitteisiin valtavirtaistamisen vaikutuksia ja harkitsemaan käytännön toimia sisämarkkinoiden teollisen perustan vahvistamiseksi ja nykyaikaistamiseksi.

[2] Puolan osalta tämä tarkoittaa muun muassa vapautta päättää itse energiayhdistelmästään ja energian toimitusvarmuuden takaamisesta.

20. Eurooppa-neuvosto painottaa, että pankkiunioni on viimeisteltävä finanssialan riskien vähentämiseksi ja jakamiseksi asianmukaisessa järjestyksessä, kuten tätä koskevasta etenemissuunnitelmasta 17. kesäkuuta 2016 annetuissa neuvoston päätelmissä todetaan. Tässä yhteydessä Eurooppa-neuvosto kehottaa neuvostoa tarkastelemaan ripeästi komission viimeaikaisia ehdotuksia finanssialan häiriönsietokyvyn lisäämiseksi.

IV KYPROS

21. Kyproksen tasavallan presidentin esitettyä katsauksen Kyproksen kysymyksen ratkaisemista koskeviin neuvotteluihin Eurooppa-neuvosto vahvisti tukevansa käynnissä olevaa Kyproksen yhdistymisprosessia. Ottaen huomioon, että Kypros on ja pysyy unionin jäsenenä myös Kyproksen kysymyksen ratkaisemisen jälkeen, EU on valmis osallistumaan Kyprosta käsittelevään Geneven konferenssiin 12. tammikuuta 2017.

V ULKOSUHTEET

Ukraina

22. Eurooppa-neuvosto vahvistaa jälleen sitoutumisensa kansainväliseen oikeuteen ja Ukrainan alueelliseen koskemattomuuteen sekä EU:n ja Ukrainan assosiaatiosopimuksen tekemiseen, mukaan lukien pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen perustaminen. Assosiaatiosopimusten tavoitteena on tukea kumppanimaita niiden pyrkiessä kohti vakaata ja vaurasta demokratiaa sekä heijastaa sitä, että Euroopan unioni pitää alueellista toimintaympäristöä strategisesti ja geopoliittisesti tärkeänä. Tämän vuoksi ratifiointimenettelyn saattaminen päätökseen on EU:lle ratkaisevan tärkeä tavoite.

23. Eurooppa-neuvosto pani tarkoin merkille Alankomaissa 6. huhtikuuta 2016 assosiaatiosopimuksen hyväksymistä koskevasta laista järjestetyn kansanäänestyksen tuloksen ja Alankomaiden pääministerin välittämät kansanäänestyksen alla esille tuodut huolenaiheet. Lisäksi se panee merkille Eurooppa-neuvostossa kokoontuneiden 28 jäsenvaltion valtion- tai hallitusten päämiesten päätöksen (liite), jossa käsitellään näitä huolenaiheita assosiaatiosopimuksen ja EU:n perussopimusten mukaisesti.

24. Eurooppa-neuvosto toteaa, että liitteessä oleva päätös sitoo Euroopan unionin 28 jäsenvaltiota oikeudellisesti ja että sitä voidaan muuttaa tai se voidaan kumota ainoastaan niiden valtion- tai hallitusten päämiesten yhteisellä sopimuksella. Se tulee voimaan, kun Alankomaiden kuningaskunta on ratifioinut sopimuksen ja unioni on tehnyt sen. Mikäli näin ei tapahdu, päätös raukeaa.

25. Eurooppa-neuvosto panee tyytyväisenä merkille 24. marraskuuta 2016 järjestetyn EU:n ja Ukrainan huippukokouksen tulokset ja painottaa, että unioni aikoo edelleen päättäväisesti syventää ja vahvistaa suhdettaan Ukrainaan nykyisten haasteiden edessä. Se antaa tunnustusta Ukrainan saavutuksille eurooppalaisten normien täyttämiseen tähtäävien uudistusten toteuttamisessa ja sille, että se on täyttänyt unionin viisumivapauden edellytykset. Tehokkaan keskeyttämismekanismin hyväksymisen jälkeen lainsäätäjiä kehotetaan saattamaan päätökseen menettely viisumivaatimusten poistamiseksi Ukrainan ja Georgian osalta.

Syyria

26. Eurooppa-neuvosto tuomitsee voimakkaasti Syyrian hallinnon ja sen liittolaisten, erityisesti Venäjän ja Iranin jatkuvat hyökkäykset Aleppoon sekä hyökkäysten tahallisen kohdistamisen siviileihin ja sairaaloihin. Eurooppa-neuvosto vaatii hallintoa ja Venäjää sekä kaikkia Syyrian konfliktin osapuolia toteuttamaan välittömästi seuraavat neljä kiireellistä toimenpidettä:

a) Aleppon itäosan asukkaiden evakuointi turvallisesti ja ihmisarvoa kunnioittaen heidän valitsemaansa määränpäähän Yhdistyneiden kansakuntien valvonnassa ja koordinoimana. Pelastuspalvelun ja siviilihallinnon jäsenten evakuoinnin on myös tapahduttava esteettömästi Yhdistyneiden kansakuntien valvonnassa. Evakuointi on aloitettava vakavimmin loukkaantuneista henkilöistä.

b) Aleppon itäosan kaikille asukkaille on järjestettävä välittömästi ja ehdoitta apua ja suojelua syrjimättömästi ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti takaamalla Yhdistyneille kansakunnille ja niiden kumppaneille esteetön pääsy alueelle välttämättömien tarvikkeiden ja kiireellisen lääketieteellisen hoidon toimittamiseksi koko Syyriaan Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2258 mukaisesti.

c) Lääkintähenkilöstölle ja -tiloille on varmistettava tosiasiallinen suojelu kaikkialla maassa Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2286 mukaisesti, erityisesti Atmehin, Darkushin, Bab al-Hawan ja Bab al-Salamahin rajasairaaloissa.

d) Kansainvälistä humanitaarista oikeutta on sovellettava paitsi Aleppon itäosassa myös koko maassa ja erityisesti niillä alueilla, joilla siviilejä on piiritettyinä.

EU on merkittävin humanitaarisen avun toimittaja Syyrian väestölle ja aikoo edelleen työskennellä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

27. Vihollisuudet Syyriassa on lopetettava välittömästi. EU aikoo toimia YK:n johdolla rakentavasti kaikkien kumppaneiden kanssa Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2254 mukaisen siirtymän aikaan saamiseksi. Eurooppa-neuvosto kehottaa korkeaa edustajaa jatkamaan käynnissä olevaa suoraa yhteistyötä kaikkien asiaankuuluvien kumppaneiden kanssa. Kansainvälisen oikeuden rikkomiseen ja mahdollisiin sotarikoksiin syyllistyneet on saatettava vastuuseen teoistaan. EU harkitsee kaikkia käytettävissä olevia vaihtoehtoja. EU toimittaa tukea Syyrian jälleenrakentamista varten vasta, kun uskottava poliittinen siirtymäkausi on saatu vakaasti käyntiin.

LIITE

Eurooppa-neuvostossa kokoontuneiden Euroopan unionin 28 jäsenvaltion valtion- tai hallitusten päämiesten päätös Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Ukrainan välisestä assosiaatiosopimuksesta

Euroopan unionin 28 jäsenvaltion, joiden hallitukset ovat allekirjoittaneet Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Ukrainan välisen assosiaatiosopimuksen, jäljempänä ’sopimus’, valtion- tai hallitusten päämiehet, jotka

panevat merkille Alankomaissa 6. huhtikuuta 2016 EU:n ja Ukrainan välisen assosiaatiosopimuksen hyväksymistä koskevasta laista järjestetyn kansanäänestyksen tuloksen, ja Alankomaiden kuningaskunnan pääministerin välittämät kansanäänestyksen alla esittämät huolenaiheet,

haluavat vastata noihin huolenaiheisin noudattaen täysin EU:n ja Ukrainan välistä assosiaatiosopimusta ja EU:n perussopimuksia sekä ottaen huomioon EU:n tavoitteen syventää suhteita Ukrainaan,

ottavat huomioon Eurooppa-neuvoston 15 päivänä joulukuuta 2016 antamat päätelmät,

ovat päättäneet hyväksyä yhteisymmärryksessä seuraavan päätöksen, joka tulee voimaan sen jälkeen, kun Alankomaiden kuningaskunta on ratifioinut sopimuksen ja Euroopan unioni on tehnyt sen:

A

Vaikka sopimuksella pyritään luomaan sopimuksen osapuolten välille tiivis ja kestävä yhteisiin arvoihin perustuva suhde, sillä ei anneta Ukrainalle unionin ehdokasmaan asemaa eikä se ole sitoumus myöntää tällaista asemaa Ukrainalle tulevaisuudessa.

B

Sopimuksessa vahvistetaan yhteistyö Ukrainan kanssa turvallisuuteen liittyvissä toimissa, etenkin konfliktien ehkäisyssä, kriisinhallinnassa ja joukkotuhoaseiden leviämisen estämisessä. Se ei sisällä unionia tai sen jäsenvaltioita koskevaa velvoitetta myöntää yhteisiä turvatakuita tai antaa muunlaista sotilaallista tukea tai apua Ukrainalle.

C

Sopimuksessa esitetään tavoite edistää kansalaisten liikkuvuutta, mutta siinä ei anneta Ukrainan kansalaisille tai unionin kansalaisille vastavuoroista oikeutta oleskella ja työskennellä vapaasti jäsenvaltioiden tai Ukrainan alueella. Sopimus ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen päättää siitä, kuinka paljon Ukrainan kansalaisia päästetään niiden alueelle hakemaan työtä palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana.

D

Sopimuksessa vahvistetaan unionin sitoutuvan tukemaan Ukrainan uudistusprosessia. Sopimuksessa ei edellytetä jäsenvaltioiden myöntävän lisää taloudellista tukea Ukrainalle eikä se muuta kunkin jäsenvaltion yksinoikeutta määritellä kahdenvälisen rahoitustukensa luonnetta ja määrää.

E

Lahjonnan torjuminen on keskeistä parannettaessa sopimuksen osapuolten suhteita. Sopimuksen mukaisesti osapuolet tekevät yhteistyötä lahjonnan torjunnassa ja ehkäisyssä sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Oikeusvaltioon liittyvän osapuolten yhteistyön tavoitteena on erityisesti vahvistaa oikeuslaitosta tehostamalla sen toimintaa, turvaamalla sen riippumattomuus ja puolueettomuus sekä torjumalla lahjontaa.

F

Demokraattisten periaatteiden, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen, myös edellä E kohdassa tarkoitetulla tavalla, ovat sopimuksen keskeisiä tekijöitä. Osapuolilta edellytetään sopimuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämistä, ja niiden toteutumista ja toteutumisen valvontaa seurataan. Sopimuksen 478 artiklan mukaisesti kukin osapuoli voi toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet, jos velvoitteita ei noudateta. Asianmukaisia toimenpiteitä valittaessa etusija annetaan toimenpiteille, jotka haittaavat vähiten sopimuksen toimintaa. Näihin toimenpiteisiin voi viime kädessä sisältyä minkä tahansa sopimuksen mukaisen oikeuden tai velvoitteen soveltamisen keskeyttäminen.